

CZU 347.731:343.347

ANALIZA UNOR FAPTE PENALE DIN SFERA COMERCIALIZĂRII PRODUSELOR DEFECTUOASE GENERATOARE DE PREJUDICII

Marcel BOȘCANEANU,
doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
Constantin BĂRGAN,
masterand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

REZUMAT

Protecția intereselor și garantarea securității consumatorilor, în condițiile în care aspirațiile spre extinderea piețelor de desfacere, dezvoltarea ofertelor și continua necesitate de produse și servicii sunt în permanentă ascensiune, pare a fi nepuțincoasă și ineficientă fără susținerea normelor represive ce aparțin, cu preponderență, dreptului penal.

Cuvinte-cheie: consumator, produs defectuos, comerț, răspundere, faptă penală, producător.

ANALYSIS OF FIELD MARKETING CRIMINAL OFFENSES DEFECTIVE PRODUCTS TORTIOUS

Marcel BOȘCANEANU,
PhD Candidate, Academy „Ștefan cel Mare”
Constantin BĂRGAN,
Master, Academy „Ștefan cel Mare”

SUMMARY

Protect the interests and ensure consumer safety, given that aspirations toward expanding markets, developing for continuing need for products and services are constantly rising, seems powerless and ineffective without the support rules repressive belonging, mainly, criminal law.

Keywords: consumer, defective products, trade, liability, offense, manufacturer.

Introducere. Specifică oricărui început de cercetare, mai ales în domeniul juridic, talmăcirea și explicarea cauzalității de reticență în reglementarea unor fenomene periculoase la adresa omului – un consumator fidel și naiv al tot ce se numește produse și servicii necesare confortului existențial, devine crucială în procesul examinării cu succes a problematicii ce constituie obiectul investigației. Este și cazul instituției prejudiciului cauzat prin punerea în circulație a produselor defectuoase, unde spectrul de activități, bunuri și produse care pot constitui sursa prejudiciului, este destul de larg. În consecință, și activitățile ce se califică astăzi drept ilicite, pasibile de răspundere penală, sunt diverse, începând de la fabricarea produselor în condiții dubioase, transportarea, depozitarea, comer-

cializarea produselor periculoase pentru consumator, înșelarea clienților. Faptul dat, implică și necesitatea detalierei conținutului și esenței fiecărei activități în parte, atât sub aspect economic, cât și juridic, în condițiile în care, legislația penală nu reglementează răspunderea pentru comercializarea de produse defectuoase printr-o singură normă, fapt care determină a se înțelege că spectrul activităților ce au ca finalitate punerea la dispoziția consumatorului a unor produse neconforme, în împrejurări neconforme, urmează a fi examinate în parte, dar și combinat în raport cu consecințele care, de fapt, sunt aceleași – punerea la dispoziția consumatorului a produselor defectuoase ce prezintă un pericol pentru viața și sănătatea lor.

Metode aplicate și materiale

utilizate. Întru atingerea obiectivelor prestabilite, am făcut uz de toate metodele de cercetare, cunoscute și aplicate în cadrul oricărei cercetări juridice, cum ar fi: metoda deductivă, metoda interpretativă, metoda cognitivă, metoda sistemică, precum și metoda prospectivă.

Rezultate obținute și discuții. Nu în zadar, de veacuri se afirmă că, dezvoltarea unei societăți bazate pe respectul față de drepturile omului, având la temelie o economie de piață a impus apariția și evoluția vertiginoasă în ultimele decenii ale secolului XX a conceptului responsabilității pentru produsele defectuoase [3].

De pe această platformă, trebuie să înțelegem că activitatea generatoare de prejudicii prin comercializarea bunurilor defectuoase, cu vicii, periculoase, altfel

spus, solicită și din partea doctrinei penale explicații asupra unor termeni speciali, ai domeniului economic mai mult. Din aceeași cauză și subiecții pasibili de a fi prejudiciați sunt speciali (consumatorii), fapt pentru care, în materie juridico-economică dețin un statut aparte, drepturi și garanții distincte, ceea ce a și determinat legiuitorul să le reglementeze prin lege specială.

Cu toate că studiul de față ar trebui să înceapă de la enunțarea termenilor ce se cer a fi definiți, totuși vom devia de la această necesitate, fiind considerată de noi, mai puțin importantă în materie penală, cu atât mai mult că aceștia în marea lor parte aparțin domeniului economico-juridic de protecție a consumatorului, ultimii fiind primii expuși pericolului de a fi prejudiciați cel mai adesea prin punerea la dispoziția lor a produselor defectuoase. Pe lângă aceasta, studiul se complică atunci când încercăm să coroborăm domeniile de reglementare în domeniu, adică cel penal pe linia responsabilizării pentru activități ce fac defectuos serviciul sau bunul prestat, cu domeniul civil, căruia îi aparține mecanismul de răspundere pentru prejudicii, dar și instituția reparării nemijlocite a prejudiciului cauzat de produse defectuoase (art. 1425-1431 CC).

Astfel se face că o întreagă secțiune a Capitolului XXXIV din Codul civil „Obligațiile care nasc din cauzarea de daune” este dedicată reglementării „Răspunderii pentru prejudiciul cauzat de produse defectuoase”. Ea a fost inspirată aproape în totalitate de Directiva Consiliului Uniunii Europene 85/374/EEC cu privire la aproximarea legilor, regulamentelor și dispozițiilor administrative ale Statelor Membre privind răspunderea pentru produsele defectuoase, adoptată la 25.07.1985 (în

continuare – „Directiva 85/374/EEC”). Este o tendință extrem de pozitivă, având în vedere aspirațiile Republicii Moldova de integrare europeană. Totodată, această constatare mai este importantă și pentru aplicarea corectă a noului concept, proces care poate fi realizat cu succes, dacă se va lua în considerație practica interpretării și aplicării unor norme echivalente de către Curtea Europeană de Justiție.

Dispozițiile secțiunii analizate ridică semnificativ nivelul de protecție împotriva produselor defectuoase, deoarece, în primul rând, acestea încurajează producătorii să întreprindă eforturi maxime pentru a pune în circulație doar produse inofensive, iar în al doilea rând, odată ce efectul preventiv a eșuat și defectul produsului a provocat un prejudiciu, oferă victimei posibilitatea obținerii reparației prejudiciului din partea producătorului [3].

În mare parte, importanța respectării drepturilor consumatorilor e subliniată prin prevederile răspunderii penale a agentului comercial pentru încălcarea drepturilor consumatorilor. Răspunderea penală constituie cea mai gravă formă de răspundere juridică și constă din obligația agentului comercial care încalcă cu vinovăție norma de drept penal de a suporta consecințele juridice ale faptei sale.

Răspunderea penală nu exclude răspunderea civilă după cum nici răspunderea civilă nu o exclude pe cea penală. Aceste două forme de răspundere pot fi aplicate concomitent. În timp ce răspunderea civilă se întemeiază pe ideea reparării unui prejudiciu adus unui anumit subiect de drept, răspunderea penală se întemeiază pe ideea pedepsirii celui ce a săvârșit o faptă ilicită, apreciată de lege ca fiind o infracțiune [7, p. 42-45].

În pofida acestei realități, Codul penal în vigoare, nu conține o normă care să stabilească răspunderea pentru punerea în circulație a produselor defectuoase, totuși există câteva articole care în mod tangențial acoperă și această faptă. Este vorba de răspunderea pentru fapte ale agenților economici care încalcă drepturile consumatorilor prin modalități deosebit de periculoase care presupun și consecințe grave. Astfel răspunderea penală pentru încălcarea drepturilor consumatorilor apare înfățișată sub următoarele componente de infracțiuni:

- art. 216 CP al RM - producerea, transportarea, păstrarea, comercializarea, oferirea cu titlu oneros sau gratuit a produselor (mărfurilor), prestarea serviciilor, periculoase pentru viața sau sănătatea consumatorilor;

- art. 255 CP al RM – înșelarea clienților;

- art. 257 CP al RM - Executarea necalitativă a construcțiilor;

În ceea ce privește examinarea normelor penale la care ne-am referit, ținem să menționăm că legislația penală, anterior prevedea și o normă care expres stabilea răspunderea pentru comercializarea mărfurilor de proastă calitate sau necorespunzătoare standardelor. Este vorba de art. 254, care a fost exclus și a cărei motivare nu o putem identifica nici în ziua de azi. Probabil a fost exclus din considerente de dublare a reglementării cu normele existente sau, poate, din necesitatea implementării politicii de discriminatorizare a diverselor fapte din codul penal.

Deci, așa cum spuneam mai sus, prevederile expuse își au izvorul în CP al RM, în capitolul consacrat răspunderii penale pentru infracțiunile economice.

Așadar, în temeiul art. 216 CP al RM, agentul economic poartă răspundere penală pentru produ-

cerea (falsificarea), transportarea, păstrarea sau comercializarea produselor (mărfurilor) periculoase pentru viața sau sănătatea consumatorilor, săvârșite în proporții mari.

(2) Aceleași acțiuni:

b) dacă au provocat din imprudență vătămarea gravă sau medie a sănătății ori decesul persoanei;

c) săvârșite în proporții deosebit de mari.

(3) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2):

b) săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală;

c) dacă au provocat decesul a două sau mai multe persoane.

Obiectul infracțiunii îl constituie relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de ocrotirea sănătății publice.

Latura obiectivă se realizează prin producerea (falsificarea), transportarea, păstrarea sau comercializarea produselor (mărfurilor) periculoase pentru viața sau sănătatea consumatorilor.

Potrivit p. 2 al HP CSJ cu privire la aplicarea legislației penale și administrative pentru protecția consumatorilor, nr. 23 din 10 iulie 1997, prin produse se înțelege atât producția finită, cât și cea semifabricată, materia primă etc.

În sensul acesteia, prin *produse și mărfuri periculoase pentru viața și sănătatea consumatorilor* se înțeleg acele produse care, din cauza vechimii sau a condițiilor de producție, falsificare, transportare sau păstrare, au suferit acțiunea unor agenți chimici de putrefacție sau de fermentație ori a altora de același fel, determină modificarea substanței și vătămarea sănătății, prin aceasta înțelegându-se capacitatea obiectivă a produselor (mărfurilor) de a produce o îmbolnăvire a oamenilor [8, p. 73-74].

Prin producerea produselor

(mărfurilor) periculoase pentru viața sau sănătatea consumatorilor se înțelege prepararea produselor (mărfurilor) interzise în mod permanent sau temporar, din cauză că sunt vătămătoare sănătății. De exemplu, în timpul unei epidemii, în care s-a interzis consumarea apei altfel decât fiartă, se folosește - pentru a prepara citronadă – apă nefiartă [10, p. 47].

Prin *îmbolnăviri grave* se înțelege cauzarea, în urma folosirii produselor și mărfurilor periculoase pentru viața sau sănătatea consumatorilor, a unor vătămări corporale grave sau medii cel puțin unei persoane, sau a unor vătămări ușoare mai multor persoane (p. 14 al HP CSJ din 10 iulie 1997). Infracțiunea se consumă din momentul îmbolnăvirii grave sau al decesului consumatorului. Latura subiectivă se caracterizează prin imprudență: încredere exagerată în sine sau neglijență.

Subiect al infracțiunii privind protecția consumatorilor, de regulă, pot fi persoanele fizice responsabile, care au atins vârsta de 16 ani și care poartă răspundere pentru producerea, transportarea, păstrarea sau comercializarea produselor, inclusiv fabricarea producției de calitate bună, efectuarea controlului calității producției, precum și persoanele juridice [8, p. 73-81].

Această categorie de infracțiune se pedepsește cu amendă și/sau lichidarea persoanei juridice.

Răspunderea pentru înșelarea consumatorilor e prevăzută de legislația civilă, administrativă, penală. În acest sens, Codul penal prevede răspundere pentru: depășirea prețurilor cu amănuntul stabilite; depășirea prețurilor și tarifurilor pentru servicii sociale; depășirea prețurilor și serviciilor pentru servicii comunale prestate populației; înșelarea la număr; altă inducere în eroare a clienților (art. 255 CP al RM).

Din conținutul dispoziției rezultă că fapta de depășire a prețurilor se realizează atunci când mărfurile se comercializează cu amănuntul din punctele special amenajate ori destinate pentru o asemenea activitate. Prețul mărfii sau al serviciului se stabilește de către agentul economic cu respectarea principiului dezvoltării libere a activității de antreprenor și al concurenței.

Potrivit art. 34 al Legii cu privire la comerțul interior nr.749-XIII din 23.02.1996 statul, referitor la reglementarea activității comerciale, stabilește plafoanele (de regulă, maxime) la unele categorii de mărfuri, și anume la cele prevăzute de legislație. Organele ale reglementării de către stat a comerțului și pieței de consum sunt Departamentul Comerțului, Ministerul Economiei, precum și autoritățile administrației publice locale în limitele competenței lor. Prin *comerț cu amănuntul* se înțelege comercializarea mărfurilor și prestarea serviciilor către consumatori pentru folosință personală, casnică și familială, precum și către întreprinderile, instituțiile și organizațiile din sfera socială pentru consum direct.

Depășirea prețurilor stabilite (ori a tarifelor) constă în comercializarea mărfurilor, acordarea serviciilor sociale, comunale, la un preț mai înalt. Deși cumpărătorul primește cantitatea de marfă ori serviciul solicitat, el cheltuiește la achitare o sumă mai mare decât suma care se cuvenea.

Înșelarea, ca element al laturii obiective, este acțiunea de a induce în eroare a persoanei, înșelarea la socoteală a clientului înseamnă solicitarea și primirea de către făptuitor a sumei de bani în plus față de cea necesară pentru achitare, calcularea conștient greșită a costului mărfii (serviciului) în sensul majorării sumei, neachita-

rea restului sumei și alte asemenea acțiuni [11, p. 23].

O altă modalitate de inducere în eroare a clienților poate avea loc prin *folosirea frauduloasă a instrumentului de măsurat exact*.

Infrațiunea de înșelare a clienților există dacă făptuitorul, drept consecință a măririi prețurilor, tarifelor stabilite la comercializarea mărfurilor ori la acordarea serviciilor sociale, comunale, a obținut (ori urma să obțină) un venit nu mai mic decât cel considerat ca proporții esențiale [8, p. 73-81].

În literatura de specialitate [9, p. 480-486] prin “altă inducere în eroare a clientului” se are în vedere: înșelarea la măsurătoare (cântar, metru, recipient etc.), prin folosirea unui instrument inexact de măsurare sau prin folosirea frauduloasă a unui instrument exact de măsurare; publicitatea falsă; înșelarea privind termenul de garanție sau de valabilitate; înșelarea privind condițiile importante ale contractului de vânzare-cumpărare sau de prestare a serviciilor (livrarea la domiciliu; instalarea; deservirea după vânzare etc.).

Pe lângă toate aceste modalități de înșelare a clienților, observăm că în literatura de specialitate se evită a se menționa că ascunderea unui defect al produsului, de asemenea, constituie o cale de săvârșire a infrațiunii de înșelare a clienților. Or, acest fapt nu este cu nimic mai puțin grav decât celelalte enumerate, ci din potrivă este cea mai periculoasă faptă. Necomunicarea consumatorului despre defectul bunului, pe lângă faptul că atentează la interesele de ordin economic al clientului, se mai atentează și la securitatea sa. Prin urmare, și pedeapsa ar fi mai mare, pe lângă faptul, că comerciantul va fi impus la repararea prejudiciului.

Deci, pentru perspectivă, am sugera legiuitorului penal, ne-

cesitatea includerii exprese în conținutul art. 255 CP al RM, a sintagmei „*ascunderea defectelor produsului*”. În aceste condiții, pe lângă aplicarea răspunderii civile contractuale, va fi posibilă aplicarea răspunderii penale care dispune de un pronunțat caracter preventiv.

Executarea necalitativă a construcțiilor. După cum spunem în capitolul anterior, pe lângă faptul că legislația actuală admite în categoria produselor defectuoase, doar bunurile mobile, ar fi necesară ca la acestea să se alipească și bunurile imobile, anume construcțiile. Or, acestea sunt bunuri extrem de periculoase pentru viața și sănătatea persoanei, fapt ce poate genera un prejudiciu colosal prin darea lor în exploatare cu defecte admise în timpul construirii.

De aceea, menționăm că și art. 257 CP al RM, are tangență cu discuția referitoare la problema reparării prejudiciului cauzat de produse defectuoase.

Astfel, în cazurile construirii de proastă calitate a caselor de locuit, consumatorii vor avea dreptul la repararea prejudiciului, necăutând la faptul că cel care le-a construit a fost sancționat și penal. Deci, infrațiunea de la art. 257 din CP al RM este incriminată în trei variante-tip și una agravată. Potrivit alin. (1) al art. 257 din CP al RM, prima variantă-tip constă în darea în folosință a caselor de locuit, a obiectivelor industriale, a construcțiilor în domeniul transporturilor și energiei, a altor construcții în stare necalitativă, neterminate sau necorespunzând condițiilor contractului și proiectului, de către conducătorii organizațiilor de construcție, conducătorii de șantier și persoanele cu funcție de răspundere care exercită controlul calității în construcții.

Obiectul juridic special al in-

fracțiunii în cauză îl reprezintă relațiile sociale privitoare la conformitatea construcțiilor ori complexelor urbanistice cu cerințele de calitate. Conform Legii Republicii Moldova privind calitatea în construcții, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 02.02.1996, calitatea construcțiilor constituie rezultanta caracteristicilor de comportare a acestora în exploatare, în scopul satisfacerii, pe întreaga durată de existență, a exigențelor utilizatorilor și colectivităților. Aceste exigențe sunt: rezistență și stabilitate; siguranță în exploatare; siguranță la foc; igienă, sănătatea oamenilor, refacerea și protecția mediului înconjurător; izolație termică, hidrofugă și economie de energie; protecție împotriva zgomotului.

În cazul variantei de la alin. (3) și (4) ale art. 257 din CP al RM, se lezează, în plan secundar, relațiile sociale privitoare la sănătatea sau viața persoanei ori integritatea, substanța și potențialul de utilizare a construcției, a unor instalații sau utilaje importante etc.

Obiectul material al infrațiunii în cauză este constituit din:

a) casele de locuit, obiectele industriale, construcțiile în domeniul transporturilor și energiei, alte construcții în stare necalitativă, neterminate sau necorespunzând condițiilor contractului și proiectului (alin. (1) al art. 257 din CP al RM). Construcțiile se consideră a fi în stare necalitativă, dacă nu corespund documentelor normative în construcții, elaborate de Organul național de dirijare în construcții, precum și altor exigențe constituind sistemul calității în construcții. Construcțiile se consideră a fi neterminate, dacă executanții lucrărilor de construcție nu au îndeplinit întregul volum al acestor lucrări, ceea ce face imposibilă recepția construcțiilor de către investitor. Construcțiile se

consideră necorespunzând condițiilor contractului și proiectului, dacă nu concordă cu clauzele referitoare la nivelul de calitate al construcțiilor, corespunzătoare exigențelor esențiale;

b) complexul urbanistic sau construcție, instalație sau utilajele importante (alin. (3) al art. 257 din CP al RM).

Prin "complex urbanistic" se înțelege complexul de terenuri, amenajări și construcții, concepute în corespundere cu documentația de urbanism și amenajare a teritoriului. În temeiul prevederilor Hotărârii Guvernului privind ridicarea siguranței în exploatare a clădirilor, instalațiilor, utilajului și conductelor care prezintă surse de risc sporit, nr. 374 din 28.06.1996, din rândul instalațiilor sau utilajelor importante fac parte: combinatele de producere a vopselelor; fabricile de produse chimice; depozitele de produse petroliere, de materiale explozive; barajele, digurile, rezervoarele mari de apă etc.

Dacă intenționat a fost dată în folosință o casă de locuit, construcția industrială pentru transport și alte construcții de proastă calitate sau la proiectare, verificare, expertizare, realizarea construcției ori modificarea acesteia n-au fost respectate prevederile documentelor normative privind siguranța și stabilitatea, astfel provocând consecințe grave ca: vătămarea gravă a integrității corporale a persoanei sau pierderea de către aceasta a capacității de muncă, consumatorul va fi în drept să ceară repararea prejudiciului material și a prejudiciului moral.

Legea privind calitatea în construcții nr. 721-XIII din 2 februarie 1996 (MO nr. 25/259 din 25 aprilie 1996) stabilește baza juridică, tehnico-normativă și organizatorică de activitate a persoanelor fizice

și juridice în domeniul construcțiilor, obligațiunile și răspunderea lor privind calitatea în construcții.

Drept *concluzie* la cele examinate, considerăm că decizia legiuitorului de a renunța la reglementarea separată a răspunderii pentru punerea în circulație a produselor defectuoase este una neoportună, neîntemeiată și periculoasă pentru timpurile actuale, în care pe fonul dezvoltării industriale interesele și securitatea consumatorului, este pusă pe ultimul plan.

Referințe bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1 din 18.08.1994.
2. Codul Civil al Republicii al Moldova, adoptat prin Legea nr.1107-XV din 06.06.2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86 din 22.06.2002.
3. Comentariu la Codul civil, vol. II, Coordonatori: M. Buruiană, O. Efrim, N. Eșanu, Ed. ARC, Chișinău, 2006.
4. Directiva CE 85/374/EEC din 25.07.1985 cu privire la aproximarea legilor, regulamentelor și dispozițiilor administrative ale Statelor Membre privind răspunderea pentru produsele defectuoase.
5. Legea cu privire la comerțul interior, nr.749-XIII din 23.02.1996. Monitorul Oficial nr. 206-209 din 22.10.2010.
6. Legea privind calitatea în construcții, nr.721-XIII din 2 februarie 1996. Monitorul Oficial nr. 25/259 din 25 aprilie 1996.
7. I. Moscaliciuc. Reglementarea juridică a protecției consumatorului prin prisma politicii penale a statului., Revista Națională de Drept nr. 2/2007.
8. I. Moscaliciuc. Evoluția Codului legislativ penal privind protecția penală a consumatorilor în Republica Moldova, Revista Națională de Drept nr. 4/2007.
9. S. Brânză, X. Ulianovschi, Grosu V. Drept penal. Partea specială. vol. I. Cartier juridic, Chișinău, 2005.

10. A. Горелов Применение нормы об ответственности за обман потребителей "Российская юстиция", 2003 г., nr. 8.

11. Р. Гриневский., Обман потребителей: последствия декриминализации "Уголовное право", 2004 г. nr. 3.

INFORMAȚII DESPRE AUTORI:

Marcel BOȘCANEANU,
doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a Republicii Moldova
e-mail: marcel842002@mail.ru
tel. 079993182

Constantin BĂRGAN
Masterand, Academia
„Ștefan cel Mare”
a Republicii Moldova
Tel. 078037686

Information about authors:
Marcel BOȘCANEANU,
PhD Candidate, Academy
„Ștefan cel Mare”

Constantin BĂRGAN
Master, Academy
„Ștefan cel Mare”
Tel. 078037686